

Šteta vaš žetev in
vsa polnina vred ali
v Mariboru s pošiljanjem
na dan se celo leto 32 dni,
pri čem 16 dni, četrt leta
7 dni. Izven Jugoslavije
36 dni. Naročnina se pošlje
na upravištvu "Sloven-
skega Gospodarja" v Ma-
riboru, Koroška cesta 5.
Šta se pošilja do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon interurban št. 115.

Poravnana številka stane 1 50 din.

Polnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru
Koroška cesta št. 5. Listu
pisi se ne vračajo. Uprav-
ništvo sprejema naročila
inseratov in reklamacij.
Cene inseratov po dogo-
voru. Za večkratne oglaš-
be primeren popust. Naroči-
telje reklamacije so pošiljati
proste.
Čekovni račun pošilja
uradno Ljubljana št. 10.666.
Telefon interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

24. številka.

MARIBOR, dne 12. junija 1924.

58. letnik.

Ali jadramo v brezpravnost?

Znani pregovor pravi: »Pravica je podlaga državam.«
Država ima vzrok za postanek in razlog za obstanek v
naravnem pravu, ki z ozirom na človeško naravo, njeno
družabnost in nedostatkost, njene sposobnosti in zahteve
določa sožitje ljudi v državi in pod državno vlastjo. Na-
men države je predvsem pravno varstvo, varstvo svobode
in prava za poedinca, za družbe in stanove, za narod, za
vse državljane. Ako država te svoje bistvene dolžnosti ne
izpolnjuje, nima pravzaprav več razloga za obstanek. Me-
sto pravne organizacije postane organizacija nasilja in
izkoriščanja, koje se polaščajo maloštevilniki za dosego
svojih sebičnih namenov proti velikemu številu držav-
ljanov-podanikov, ki so brez prava in brez moči.

Vlada, ki sedaj upravlja našo državo, ne odgovarja
načelom prava. Ona je vlada manjšine, ki se je proti jas-
nim določbam temeljnega državnega zakona — ustave
vzdržala in ki se v protislovju z ustavo drži na krmilu.
Po temeljnem državnem zakonu je naša država parlamen-
tarna država. Brez dovoljenja ljudstva, zastopane po
svojih poslancih v parlamentu, se ne sme ustvariti noben
zakon. Brez dovoljenja ljudstva in proti njegovi volji se
ne sme voditi državna uprava, ki mora biti pod strogo
kontrolno ljudstva in njegovih zastopnikov. Sedanja vlada
pa ne uživa zaupanja večine naroda, ona je protiparlamen-
tarina, protustavna, protizakonita.

Pašič-Pribičevićeva vlada je nasilnega značaja. Da
more ostati na vlasti, je zatvorila parlament ter s tem
ljudstvu in njegovim zastopnikom zamašila usta. Porojena
iz nasilja, se hoče z nasiljem vzdržati na površju. Teror
— strahovanje je sredstvo, kojega se poslužuje. V tem
oziru služijo njenim ciljem nasilniške organizacije, ki
svoje ideje razširjajo ne z besedo in prepričevanjem, mar-
več z batino in revolverjem.

Dve organizaciji prideta v tem oziru posebno v poš-
tev: orjuna — organizacija jugoslovenskih nacionalistov,
in Srnao — srbska narodna omladina. Prva pripada demo-
kratski, druga radikalni stranki. Prva hoče vse pojugo-
slaviti, druga pa posrbiti. Prve se sedanja vlada poslužuje
v prečasnih krajih, sedaj zlasti v Sloveniji, druge pa v
Vojvodini, Bosni in tudi v Srbiji.

V nedeljo, dne 1. junija, je orjuna trboveljske delavce
učila jugoslovanstva. Poduk je bil krvav, ker sta kot učni
sredstvi služila revolver in puška. Uspeh je izreden, ker
je bilo dosti mrtvih in še več ranjenih. Ti gotovo ne bodo
pozabili jugoslovanstva, ker jim je bilo zapisano v lastno
kožo. Tega in vsega drugega, kar je nasilniška jugoslo-
vanska organizacija uganjala ta dan v Trbovljah, ustrelitve
delavca Pakina in vseh drugih pojavov nasilnosti ljudstvo

ne bo pozabilo. Pozabilo pa tudi ne bo postopanja držav-
ne oblasti pri tej priliki.

Usoda Slovenije je prešla v roke maloštevilne demo-
kratske klike — trope, krdela ljudi, ki hočejo gospodariti
nad slovenskim ljudstvom. Ako bi danes v Sloveniji bile
volitve, bi ta klika menda ne dobila nad 1% vseh volilcev.
In vendar strahuje narod in gospodari nad njim po mili
volji, kakor da bi najmanj 1/2 vsega ljudstva bile za njo.

Da more ta klika pod Žerjavovim vodstvom svoje hu-
dobne nakane v Sloveniji vršiti nemoteno, je izmenila
velika župana z osebama brezpogojne demokratske posluš-
nosti. Za Ljubljano je imenovan dr. Baltič, za Maribor dr.
Otmir Pirkmaier. Dr. Pirkmaier je najmlajši izmed okraj-
nih glavarjev. Njegove sposobnosti so skromne. Njegovo
uradno poslovanje je dostikrat trčilo ob trdo obsodbo
ljudstva. Pa je gospod Otmir vendar preskočil vse sta-
rejše, sposobnejše in bolj spoštovane uradnike. Vzrok je
v tem, ker je poslušno črodje v rokah demokratske stran-
ke. Žerjavovci napovedujejo v Sloveniji dobo preganjanja
Slovenske ljudske stranke in s tem vsega slovenskega
ljudstva. Tlačil se bo zakon, gazila se bo pravica.

Napoveduje se boj slovenskim krščanskim zasebnim
šolam, ki jih vodijo šolske sestre in druge redovnice.
Pravzaprav ne bi te šole smele brigati demokratov, ker
svojih otrok menda ne pošiljajo v nje. Če jih pa pošiljajo,
šole pa preganjajo, je to velika nezačajnost. Te šole so
storiše veliko za obranitev slovenstva v nekdanji državi in
Pribičević nima nobene pravice, da v imenu narodnosti
zapira te šole. Slovensko ljudstvo ima pravico do teh šol
in ako jih sedaj Pribičević in Žerjav zatirata, je to proti-
pravni čin.

Napoveduje se sovražno postopanje proti raznim na-
šim organizacijam, proti tisku, zlasti proti časopisju naše
stranke. Dobro. Mi mirno čakamo na to, kar pride. Samo
to povemo gospodom državotvorcem na uho, in sicer tako,
da se nas bo čulo povsod: »Zlomili nas ne bote, ker je
slovenski narod nezlomljiv!« Če bo kdo zlomljen v tem
boju, bo zlomljena slovenska demokratska klika.

Da ne bo nobenega dvoma in slepomišljenja, gospode
slovenske demokrate opozarjamo: »Vi, gospodje, jamčite
za vsako krivico, za vsako preganjanje, za vsak zločin
proti slovenskemu ljudstvu!« Mi ne bomo lovili bele Pa-
šičeve brade, ker nam je predalet. Mi bomo prijeli dr.
Žerjava in Kramerja v Ljubljani, dr. Kalana in drugove v
Celju, dr. Lipolda in drugove v Mariboru, dr. Stajnika v
Ljutomeru, dr. Zdoška, Stikerja in druge v Brežicah.
Mi delamo odgovorne predstavnike demokratske stranke
po poedinah župnijah in vaseh.

Tako, gospodje demokratil Sedaj smo na jasnem. Za-
čnite! Videli bomo, kdo bo prej končal.

Po krvavih dogodkih v Trbovljah.

Krvavi dogodki v Trbovljah v nedeljo, dne 1. t. m.,
imajo jasen nauk, da je nasilje prvič nekaj ostudnega, pa
naj pride od katerekoli strani, drugi pa to, da je do spo-
padov in krvoprelitja prišlo po posledicah nepoštenosti in
nasilne politike. Oblastniki so privedli državo v nevzdržno
stanje, da so državljani razdeljeni na dvoje vrst in sicer
na ene, ki jih ne štiti zakon, oziroma oblast, ki bi morala
zakone za vse enako izvajati, in na druge, ki jih oblast
tupi v izvrševanju protizakonitih del. Kakor hitro se mo-
rajo enkrat državljani vpraševati, ali je zakon za vse ali
ni, ali imamo postave ali jih nimamo, je že podana naj-
večja nevarnost za narod in državo.

Pri nas smo po krivdi radikalov in policajdemokratov
ter raznovrstnih njihovih pomagačev žalibog že tako da-
leč in zadnji dogodki v Trbovljah so silno resno svarilo.
Dogodile so se nezaslišne stvari vsled hujskanja in raz-
vnetih strasti, a tudi postopanje raznovrstnih oblastnikov
in vseh zagovornikov današnje vladne politike, je nekaj
nezaslišnega. V Trbovljah se še kri ni posušila, ko so že
vsi vladinovci enoglasno začeli gonjo proti vsem, ki od-
klanjajo njihovo politiko. V naslednjem hočemo podati
vrsto dejstev, ki žarko osvetlujejo nepošteno vladno
družbo ter kažejo tudi vse nevarnosti, ki nastajajo iz te-
ga, da oblasti spijo in se smejo vršiti nasilstva in zločini
nemoteno in brez vsake kazni.

Zakaj je šla orjuna v Trbovlje?

Orjuna je v službi Pašičevih zaveznikov-policajdemo-
kratov in je začela zopet oblastno nastopati, kakor hitro
je prišel Pribičević v vlado. Pod vodstvom dr. Žerjava se
policajdemokrati v Sloveniji Pašiču predstavljajo kot edi-
ni, ki so sposobni vzdrževati red in radi tega so tudi za-
hтеvali, naj se izrazite njihove ljudi postavi v Sloveniji
za velike župane in druge oblastnike. Radikali so se te-
mu nekaj časa upirali in žerjavovci so iskali priliko, da
bi se dalo vladi pokazati, kako potrebne bi bile spremem-
be na upravnih mestih v Sloveniji. Taka prilika se je na-
šla s pohodom orjune v Trbovlje. Trbovlje so izrazit de-
lavski kraj, kjer imajo demokrati in orjunaši samo med
uradniki in tuji svoje pristaje. Pa ravno v Trbovlje so
bili poslani orjunaši, da razvijejo svoj prapor. Zakaj? Za-
to, da bi vsled kakakega nereda v Beogradu spoznali po-
trebo močne politične roke policajdemokratov. Ker orju-
na že od nekdaj nastopa proti delavcem in ker so orju-
naši zadnji čas delavce dejensko napadali in v Skofjiloki
celo enega ubili, se je res zgodilo v Trbovljah še veliko
več, kot so žerjavovci pričakovali. Skoraj gotovo je, da
so orjunci sami nameravali napad in izgređ, pa če bi tudi
to ne bilo, je razumljivo, da je sestradišnim rudarjem mo-

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angleški pisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

11

Toda Sabora je dobro poznala čudovito ostri po-
sluh, ki je lasten džunglinim prebivalcem, in njihovo
neverjetno gibčnost. Če je veli list nenadoma zašustel,
če je suha vejica slučajno rahlo počila, — to je bil zanje
glasen, svarilen opomin.

In Sabora je vedela, da listje zašumi in vejevje po-
ka pod njo, ko se dvigne v skok njeno močno telo.

Njeno divje rjojenje ni bilo svarilo. Preplašilo bi
naj uboge žrtve, zledenilo bi jim naj kri po žilah za
tisti kratki trenutek, da je padla nanje, zasadila svoje
mogočne kremplje v mehko meso in jih držala brez
upa na beg in rešitev.

In prav je računala. Vsaj glede mladega gorile se
ni zmotila.

Siromak se je ves stresel od strahu, kakor mrtev je
obležal za trenutek. Pa ta kratki trenutek mu je bil
usoden.

Čisto drugače pa se je obnašal mladi belokožec.

Divja džungla je bila njegova učiteljica in Trzan
je bil njen bistri učenec. Nevarnosti, ki so ga neprestano
obdajale, so ga naučile premišljenosti, nagle odločnosti,
pa tudi hladnokrvnosti. Strahu ni poznal, tudi omaho-
vanja in obotavljanja ne. Četudi je bil komaj deset-
letni deček, se je vendar obnašal v boju in v nevarnostih
pogumno, previdno in premišljeno kakor najbolj iz-
urjen in izkušen lovec in borec.

Saborino rjojenje je bliskovito naglo sprožilo nje-
gove misli in te so se z enako bliskovito naglico izpre-
menile v dejanje.

Pred njim je bilo globoko jezero, za njim gotova
smrt, kruta smrt pod krvoločnimi kremplji in strašnim
zobovjem.

Vse do tistih dni mladi belokožec ni bil nič poseben
prijatelj vode. Spominjala ga je na dež in na hladno
vreme.

V vročem pasu Afrike doli ob ravniku sicer malo-
kedaj dežuje, kvečjemu parkrat na leto ob času naše
zime. Pa kadar dežuje, takrat se uliva dež v silnih ne-
vihtah kakor iz škafa. Le pol ure, četrt ure traja tak tro-
pičen nalič, pa dovolj ga je, da je skrajno neprijeten
ljudem in živalim, ki nimajo kam pod streho.

Ob dežju se tudi Trzan ni posebno dobro počutil.
Utrjen je sicer bil, prehladil se ni, pa hlad in mokrota
mu nista dobro dela.

In na te počutke ga je spominjala voda. Ni je ma-
ral, do tistega dne ne, razen kadar ga je žežalo.

Voda in dež pa sta ga spominjala tudi na grom in
blisk.

Nevihste v tistih krajih spremlja namreč strašno
bliskanje in gromenje. Nizko se podijo blaki in iz njih
lete strele kot bi nebo gorelo. Vsa živa bitja se poskrije-
jo od strahu pred strašnim divjanjem narave. Tudi
Trzana je bilo vsikdar strah, posebno dokler je bil še
majhen.

Voda, blisk, grom — ti niso njegovi prijatelji, tako
je sodil.

Pa njegov nagli, bistri razum se je brž odločil in
izbral manjše zlo.

Komaj da so prvi glasovi Saborinega rjojenja pre-
trgali tišino džungle in še preden je ogromna žival do-
vršila polovico skoka, že je jezero zagrnilo svoje hladne
valove nad njegovo glavo.

Plavati ni znal in voda je bila globoka. Pa niti za

trenutek ga ni zapustila njegova hladnokrvnost in iz-
najdljivost.

Delal je z rokami in nogami kot bi hotel splezati
kvišku in bolj slučajno ko namenoma je pogodil kretnje,
ki so potrebne, da človeka drže nad vodo. V par sekun-
dah je bila njegova glava že spet na površju in čutil je,
da ga voda nese, dokler nadaljuje svoje kretnje.

Tako je iznašel plavanje.

Zelo vesel in iznenaden je bil nad svojo novo iz-
najdbo, ki jo je zadel čisto slučajno. Pa ni imel časa,
da bi mnogo mislil nanjo.

Na bregu trdo ob vodi je ležala levinja, pod njenimi
kremplji je krvavel mladič. Ljuto je ometala z repom,
njene žareče oči so sledile vsaki Trzanovi kretnji. Ča-
kala je, kedaj pride na suho.

Pa Trzan ni imel takih namenov.

Visoko je dvignil glavo nad vodo in z gnal v lesov-
je krik, ki je v Kršakovem rodu pomenjal klic na pomoč.
In pridjal je še tudi svarilni klic, ki bi naj rešitelje
opozoril na nevarno bližino sovražnikovo.

Gotovo ste že opazili, da imajo živali svoje klice in
krike. Kličejo in vabijo se z njimi, opominjajo se na
preteče nevarnosti, svarijo se pred sovražnikom. Vsaka
vrsta živali ima svoje posebne glasove. Zlasti so taki
klici in opomini razviti med živalmi, ki žive v divjini.

Tudi Kršakov rod je imel svoje posebne glasove in
klice in njihov belokoži gost se je že v zgodnji mladosti
naučil tega »jezika«.

Koj je že tudi prišel na njegov krik odgovor iz goz-
da in par trenutkov pozneje je privršalo trideset do
štirideset orjaških živali po drevju na kraj nesreče.

Vsem na čelu je hitela Kala. Spoznala je glas svo-
jega mladiča-najdenčka in zbala se je, da se mu je
zgodila nesreča.

Dasi je bila Sabora močnejša in za boj bolj ob-

rala zavreti kri, ko so prikorakali orjunci z naperjenimi puškami in revčverji, kakor nad sovražnika. Klicom: dol! in puf, so sledili najprej orjunaški, potem obojestranski strel, prvi mrtvec pa je bil delavec in zadnji tudi, ki so ga orjunaši najprej vzeli kot talca, potem pa na razbojniški način umorili. Kar je sledilo orjunaškemu spopadu, je še strašnejše in obenem tudi sramotno za oblast, ki je prepustila orjuncem pravo strahovlado nad Trbovljem. Orjunci so preiskovali ljudi, zažigali »Delavski dom«, hoteli streljati v zvonik, ko je zvonilo k večernicam, in končno so še na postaji z orožjem prisilili železniško osojbo, da je storilo, kar so hoteli.

Ob pogrebu žrtev.

V torek popoldne so pokopavali žrtve: orjunaške v Ljubljani, delavske pa v Trbovljah in ko vsi poštene ljudje v žrtvi vidijo samo žrtev ne glede na stranko, pri teh dveh pogrebi oblast in politika ni pripustila, da bi se ostalo pri človeku vrednemu naziranju. Orjunaški pogreb — parada z vojaštvom, častno stražo, prisotnost oblastnikov od najvišjega do najnižjega itd. — pogreb mrtvih delavcev pa mirno resen izraz delavske sloge ob močno zastraženem pokopališču. Na ljubljanski pogreb so pripeljala razna društva in oblastniki z vojaštvom vred poldruge tisoč ljudi, v Trbovljah je pa prišla do zasiraženega pokopališča nad 5000 glavsko mirna in resna delavska množica, grob žrtev so pa smeli obsuti s prstjo le ožji sorodniki. V Ljubljani so oblastniki, čuvurji postavili in zakona, mirno poslušali, ko je neki orjunaš govoril, da bo šla orjuna v svojem delu in maščevanju če treba tudi proti zakonu države. V Trbovljah je pa gledala večtisočglava množica brez besed, a zato s tembolj živimi čustvi, majo oblast z oboroženo silo delavstvu celo smrtna pota meri in odreja.

V Ljubljani je veliki župan posredoval pri mestnem županu, naj bo ta po želji orjune za razobešanje želnih zastav izdal razglas, ki bi ga orjunci sami delili meščanom. Ljubljanski župan je možato odvrnil, da mestna občina ne bo sledila željam zasebnega društva kot je orjuna in da njeni člani ne morejo dobiti v roke uradnih stvari mestne občine.

Kako mala je oblast pred orjuno.

S prej navedenim se je oblast očitno postavila v službo orjune in orjunaši so radi tega tudi lahko brez skrbi razvili največjo samovoljnost in nasilje. Po ulicah pretepajo ljudi, ki čitajo liste, v katerih je resnica, zaloge »Slovenca« so uničevali po trafikah, raznaševalce so pretepali, tiskarnam nasprotnih glasil so grozili z bombami, nemoteno so razbili stanovanje bivšega komunističnega poslanca dr. Lemeža ter pri tem pokradli denar njegovi ženi in od vsega tega nasilja je najmanjše še to, da hodijo od hiše do hiše ter s pravimi grožnjami ali pa samo z grozilnimi kretnjami od ljudi pobirajo, odnosno izsiljujejo prispevke za svoje zastave in žrtve. Hoče se jim novih zastav, da bi jih zopet razvijali v krajih, ki so policajdemokraciji in orjuni do zadnjega moža in iz dna duše nasprotni ter tako izzvali nove spopade. Hoče se jim krvi, ker so do zob oboroženi in pa ker so si svesti oblastne popustljivosti in pomoči nepoštenih politične javnosti.

Orjuna ni samo v službi nasilne politične stranke, ampak tudi velekapitala, ki pije kri delavcem v svojih fabrikah. Velekapitalisti, tudi tuji, dajo orjunašem nekaj lahko pridobljenega denarja in nekaj dobrih mest, da imajo potem pri izmogavanju jugoslovanskih narodov nacionalistično varstvo, orjuna pa zato napada delavstvo, ki

orožena nego gorile, se ji vkljub temu ni prav nič hotelo boja z besnimi sovražniki. Jezno in maščevalno je zarenčala, skočila v goščavo in izginila.

Trzan pa je splaval k bregu in zlezal na suho.

Prijetno je bil iznenaden. Dveh novih reči si je izkusil v vodi, prvič da voda ni tako neprijetna, kakor se je bal. Hladna kopel mu je dobro storila, osvežila ga je in okrepila. Drugo pa je bilo to, da se je naučil plavanja.

Sklenil je, da se bo odslej vsak dan okopal v jezeru, če bo le blizu prišel. In res je to tudi zvesto storil.

Pa storil je še več.

Par dni pozneje se je rod Kršakov pasel ob morski obali. Trzan je poskusil z morsko kopelo in našel, da je brez primere prijetnejša in zanimivejša ko pa kopel v majhnem gorskem jezercu.

Po cele ure se je igral na valovih in kmalu si je upal daleč ven na morje. Naučil se je tudi potapljanja. Plavanje je bilo zanj igrača, ker je imel izredno krepke ude in dobra pljuca.

Ni pač slutil tistikrat, da mu bo kedaj v poznejšem življenju plavanje rešilo življenje —

Spoznal je tudi in začel ceniti veliko vrednost telesne snage in čistote. Odslej se je vsak dan čedno umil, če ni mogel drugje, pa vsaj pri potoku, ki se je vil skozi pragozd in se pri Claytonovi koči izlival v morje.

Njegovi živalski tovariši so ga sicer skušali posnemati, kakor je navada pri opicah, da vse posnemajo. Pa voda jim ni ugajala. Rajši so čepeli ob bregu in se čudili belokožemu tujcu in njegovim umetnostim.

Dogodek z levinjo Saboro je bil za Claytonovega sina prvi veliki in važni doživljaj. Položil je v njegovo dušo prve kali spoznanja, da je drugačen nego so živali in da jih visoko nadkriljuje.

Nova doba se je začela v njegovem življenju. Njegovo izprva še nejasno spoznanje je kmalu postalo jasno katerim društvom, ki se zavedajo svojih nalog! Teh je

je naravni nasprotnik velekapitala. Ravno tako je pa orjuna tudi proti kmetu, ko enkrat vidi, da se kmet ne da pridobiti za tisto politiko in stran, ki orjuno in drugo nasilje izdržuje. Iz tega sledi, da morata kmet in delavec iti skupaj proti orjuni, proti fašizmu, proti nasilni politiki! — Naš človek ne sme pozabiti, da se v orjuni poleg redkih zapeljanih in nerazsodnih, še poštenih ljudi po večini zbirajo pokvarjene, nasilne prikazni, ki računajo s tem, da imajo za vsako protipostavno delo pokroviteljstvo pri vladajoči nepošteni stranki. Med orjuno so se izkazali že mnogi bivši in bodoči kaznjenci ter sploh ljudje, ki so že prišli in še pridejo navskriž s temeljnimi postavami človeške družbe in vsake države.

Kako se bo izkazala resnica?

Policajdemokrati so dosegli namestitev svojih ljudi za velike župane, preiskavo vodi Pribečičeva desna roka, državni podtajnik Wilder. Zaprti so rudarji, orjunci pa so prosti, pa naj je še toliko priči, ki svedočijo, kako so razbijali, ranjencem grozili s smrtjo, strahovali državne uslužbenca itd. Poslanci SLS so intervenirali pri preiskovalni oblasti, naj izpusti tudi vse rudarje, če so orjunci že prosti. Dobili so obljube, da se bo postopalo po zakonu, pa kaj to pomaga, ko se je že v tolikem pokazalo, da je zakon za ene tako, za druge pa drugače ali pa sploh ne. — Pa pravica in poštenost morata zmagati in tedaj bo narod obračunal z vsemi, ki sedaj pljujejo na poštenje in resnico. Nikdo ne bo pozabljen in nihče ne uteče plačilu. Slovenci, kmetje in delavci se bodo znašli v skupni fronti proti nasilnikom — fašistom, ki so plačani hlapci in rablji centralizma, in preko vseh sedanjih časov krivic, laži, obrekovanja in nasilja nas mora voditi zavest, da vsi poštene in slogi prav kmalu odstranijo in kaznujejo vsako nasilje in nepoštenost. Danes si upajo trditi vsi režimski listi in ljudje, da so delavci pripravili napad na orjuno, ko pa enkrat zmagajo po skupni zahtevi razum in poštenje, pa ne bo več dvoma nad tem, kar je rekel rudarski ranjenec, žrtev krvave trboveljske nedelje, poročevalcu »Slovenca« na vprašanje, kaj misli o napadu: »Če bi mi hoteli napadati v trboveljski soteski, na ozkem prostoru, bi to pač lahko tako naredili, da niti eden orjunc ne bi odšel živ, ter ne bi bilo od naših več mrtvih in veliko več ranjenih.« — K temu moramo pristaviti, da je naše kmetstvo ljudstvo doslej prenašalo že mnogo izživljanj orjuncem v kučmah in civilu ter drugih centralističnih hlapcev in podkupljencev ter ni hotelo dejansko tako nastopiti, kakor čuti v duši proti vsem nasprotnikom svojih zahtev, posebej pa še proti nasilnikom, samo radi tega, ker je prepričano o skorajšnji zmagi pravice, poštenosti in kulture in o obračunu, ki ji bo sledil. Nikdo pa ne sme pozabiti, da bo naše ljudstvo v tem upravičenem upanju ostalo mirno samo tako dolgo, dokler ne bo preveč izživljeno kot delovno ljudstvo Slovenije ne glede na to, ali je nasilje proti delavcu ali pa proti kmetu.

Deset zlatih pravil za manjšega vinskega kupca.

Znani vinarski strokovnjak, vinarski nadzornik Stummer v Čehoslovaški, je razposlal glasno »A. W. Z.« št. 10 sledeča pravila:

1. Kupuj vino po okusu in se ne brigaj za grade vinske tehtnice. Ne pogodi se z vinogradnikom samo glede

nejše, božja iskra razuma, ki jo ima le človek, ga je vodila in končno privedla nazaj na svet, iz katerega ga je iztrgala kruta usoda. —

Rod Kršakov je imel lovišča ob morskem obrežju kakih petindvajset milj daleč. Kakih petdeset milj so segale v globino dežele. Po tem prostoru so lovili in si iskali živca, par tednov so ostali na mestu, pa so se spet preselili drugam.

Kraj je bil vsekrozi gosto zaraščen s pragozdom in ker so po drevju potovali zelo naglo, so brez posebnega truda prišli od enega konca letovišča do drugega.

Kjer je bilo več in boljše hrane, tam so ostali dalje časa. Umaknili pa so se, če so se pokazale nevarne živali, posebno levi in kače in sloni. Teh so se izogibali. Včasih pa se je tudi Kršak, njihov poglavar, naveličal enega kraja in jih je zgolj za kratek čas vodil po dolgih potovanjih.

Trzanovo razmerje do Kršakove družine ni bilo nič kaj posebno dobro.

Mladiči so se pograovali z njim, dokler so bili majhni in negodni. Pa žival hitro raste in v par letih je gorila goden. Trzan je bil še deček desetih let, ko so bili njegovi nekdanji mladostni tovariši že odrasle živali, ki se niso več brigale za igre in za norčevanje.

Starci niso marali zanj. Zavedali so se pač, da je tujec. Eni se vobče niso zmenili za belokožega tujca, drugi pa so ga očitno sovražili in iskali prilike, da ga spravijo iz sveta. Da ni bilo Kale, ki je skrbno čuvala nad njim, že zdavnaj bi bili končali njegovo nadpolno mlado življenje.

Pa tudi mladi belokožec ni čutil nič posebnega prijateljstva do svojih »tovarišev«. Tudi on se je, četudi izprva le nejasno, zavedal, da je nekaj drugega, da je več nego bitja, med katerimi je živel.

Pa ne da bi se jih bil bal! Strahu vobče ni poznal. Žela Trglavčnik na Bukovcu. Družini, ki je za tak mu-

cene za liter, ampak tudi glede dostave soda, odvoznih stroškov in glede dneva polnenja. Trošarina gre na tvoj račun; manje kakor 50 l ne smeš kupiti.

2. Napolni vino v dobro osnaženo, že rabljeno, cementirano posodo. Plesnjiva ali taka z očetnim duhom pokvari najboljšo vino.

3. Zažgi pred natakanjem vina v vederski sodček približno za eno znamko velik kos žvepla; za polovnjak trikrat toliko; to vinu ne škoduje in ga obvaruje pred mrisčem. Ako žveplo ne gori v sodu, ga moraš še enkrat temeljito osnažiti.

4. Ne vozi vina po železnici, ako je zelo mrazlo ali velika vročina.

5. Deni vino takoj v klet in podloži sodček tako visoko, da ga lahko deneš na pipo. Izpolni sodček z dobrim vinom in priskrbi si čep, ki bo natančno zaprl veko in ki se bo še nekoliko namakal v vinu. Pri transportu si moraš oviti čep s capico; ležečemu vinu pa to zelo škoduje.

6. Pusti kupljeno vino najmanj 14 dni do 3 tedne ležati, da si odpomore od vožnje in dopolnjuje izpuhtevajoče vsaki teden z dobrim vinom. Ako postane vino motno ali rjavo, črno ali vlačljivo, kar se pa zgodi redkokedaj, se ne smeš ustrašiti. Pusti vino še ležati in vprašaj za svet umnega kletarja.

7. Ko si sod načel, naj hitro steče. Do polovice napolnjen sod se kmalu pokvari. Staro vino se drži v steklenicah mnogo let, novo pa se mora kmalu izpiti.

8. Ako polniš steklenico, ne rabiš k temu niti pipe niti lija, ampak samo »šlauch« (črevo). Vzami skrbno osnažene steklenice in poduhaj vsako pred polnjenjem. Kupi dobre in zdrave zamaške in ne rabi starih zaduhljivih, morda celo pivskih. Pri polnjenju se mora črevo skoraj dotikati dna steklenice, da vino v steklenici polagoma vstaja; ne pusti, da bi vino v curku brizgnilo v steklenico. Polne steklenice se morajo v kleti ležati shraniti.

9. Prazni sodček se mora nemudoma tako dolgo izmivati, da teče iz njega samo čista voda. Sodček se naj dobro izčedi in v vlažnem stanu zažvepla s trikratno izmero prej navedene množine. Zveplanje se mora ponoviti vsakih šest tednov. Ako sod ni tvoj, ga moraš takoj vrniti.

10. Vina ne ostani dolžen, plačano vino ima boljše tek.

—87.

Stanje goric v Sloveniji.

R. Košar.

Na podlagi raznih poročil v tu- in inozemskih listih se lahko reče, da so gorice dobro prezimile. Lepi, krepki poganki, kateri so se razvili zadnje tedne pod vplivom toplih solčnih žarkov, so ovrgli prejšnje dvome, da bi gorica v Sloveniji trpela vsled hude zime. Nekaj oces pozebe vsako leto. Nastavek grozja pa ni obilen. Nekatere vrste kažejo bolj, druge manje, sorazmerno po zemlji, legi in obdelovanju. Deževno vreme lanskega julija in avgusta ni dalo pričakovati boljšega nastanka. Od cvetja bo sedaj vse odvisno. Ako bomo imeli prihodnjih 14 dni lepo, solčno vreme, se bo cvet naglo oplodil in marsikaj se bo rešilo. Na mnogih krajih je toča naredila občutno škodo, kar pa je bolj krajevnega pomena. Pač pa je letos zelo rano nastopila peronospora vsled zadnjih nalivov in toplih vlažnih noči. Na mnogih listih sem našel po tri do pet infekcij, kar je za sedajni čas izredno in bi kazalo, da je prva infekcija že minila neopaženo. Mogoče pa je tudi,

Kvečjemu se je skrtil za Kalo in je izza njenega varnega hrbita izživljeno kričal na svoje napadalce, v najhujšem slučaju jo je urnih nog in skokov pobrisal v goščavo ali pa v najvišje veje pragozdovih orjakov, kamor težki njegovi sovražniki niso mogli za njim.

Stasoma je prišlo, da je, vsaj z nekaterimi člani, živel v neprestanem boju in pretepu. In v obilici jim je vračal njihovo sovraštvo. Kjer je le mogel, jih je dražil in grenil izvoljenjem starim godežem in sirovečem.

In njegovi bistri razum je znal iznajti neštete vragolije.

Ob potoku in po travnatih planotah, ki ležijo tu pa tam sredi pragozda, je rastle dolga, močna trava, podobna našemu šasu.

Kdo ve kako je umni in iznajdljivi Trzan prišel na to, — pa začel je spletati dolgo, ostro travo izprva v krajše, pa vedno daljše kite in nazadnje je znal splesti celo dolge vrvi. Naključje mu je pokazalo tudi, kako se naredi voz. Višek njegovih izumov pa je bila zanka.

Kmalu je imel več metrov dolgo, močno vrv s premikajočo se zanko na koncu.

Nekoč jo je v šali vrgel za bežečim tovarišem in obdržal drugi konec v pesti. Zanka je padla živali krog vratu, se zadrnila in jo vrgla na tla.

Ej — nova, imenitna igrača, je pomislil Trzan. Koj jo je ponovil.

In s poskušanjem in z neprestano vajo se je naučil metati letečo zanko. Bila je njegovo prvo, za njegove sovražnike nevarno in pogubno orožje.

Odslej si Trzanovi sovražniki niso bili več varni ne svobode ne življenja. V spanju, na potu, po noči, po dne — nikdar niso vedeli, ali ne bo kje odkod iz zasede priletela tiha zanka, se jim zadrnila krog vratu in jih zadušila.

(Dalje prihodnjič.)